

Izvirni znanstveni članek
347.931(1-87):061.1EU

Vročanje sodnih pisanj v tujino v civilnih in gospodarskih zadevah

DR. ALEŠ GALIČ,
izredni profesor na
Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani

1. Uvod

Pri ureditvi vročanja je treba najti ustrezno ravnovesje med interesom tožnika, da se vročitev opravi hitro in da ne bo otežila ali celo onemogočila izvedbe postopka na eni strani, ter pravico toženca do kontradiktornega postopka na drugi strani.¹ Ni dvoma, da je pri ureditvi vročanja z obeh omenjenih vidikov v praksi najbolj kritična vročitev tožbe. Pri problematiki čezmejnih vročitev se pogosto medsebojno nasprotje med tema dvema dobrinama še izostrí (zamude pri vročanju, nevarnost, da vročitev sploh ne bo uspela na eni strani, na drugi strani pa predvsem vprašanje jezika in s tem dejanske seznanitve naslovnika s pisanjem).² Poleg tega pa je pri čezmejnih vročitvah pomemben še tretji vidik. Vsaj po tradicionalnem videnju v kontinentalnih pravnih redih³ se vročanje šteje za akt državne oblasti in s tem izraz državne suverenosti. Če se na območju domače države brez njenega soglasja (oz. brez podlage v ustreznih mednarodnopravnih pogodbah) vročajo pisanja tujih sodišč, je to kršitev suverenosti.⁴

¹ Hess, str. 446. Gl. tudi sklepne predloge generalne pravobranilke Stix-Hackl v zadevi *Götz Leffler v. Berlin Chemie AG*; C-443/2005 z dne 8. 11. 2005.

² Lindacher, str. 180.

³ Gl. npr. Walter, str. 325. V anglosaških pravnih krogih je koncept drugačen. Vročanje se šteje za zasebni akt (tožnik vroči tožbo tožencu brez posredovanja sodišča ali organa z javnimi pooblastili (kot je v Franciji *huissier*). Ker ne gre za oblastno ravnanje, se vprašanje kršitve državne suverenosti pri čezmejnem vročanju ne postavlja.

⁴ V nekaterih državah vročevalci (poštari) celo kazensko odgovarjajo, če krivdno opravijo vročitev tujega sodnega pisanja, ki ga tuje sodišče pošlje mimo dogovorjenih oz. dopustnih načinov vročanja; npr. Švica, gl. Walter, str. 340, gl. tudi Geimer, str. 677.

Vsaj v okviru EU je zelo očitno, da vidik varstva suverenosti pri čezmejnih vročitvah izgublja pomen. V ospredju je zdaj želja, da se zagotovi spoštovanje procesnih jamstev za stranki – predvsem za toženca pravica do obrambe (kar je vedno bolj povezano tudi z jamstvi glede jezika, v katerem je pisanje, ki se vroča), z vidika tožnika pa želja, da se zagotovi čim bolj hitra (in uspešna) vročitev. Sprememba je še posebej očitna pri neposrednem poštnem vročanju. Pri Haaški konvenciji (gl. v nadaljevanju) je v ospredju le vidik suverenosti; država lahko izrazi ne-strinjanje s tem načinom vročanja. Če pa se država s tem načinom vročanja strinja, konvencija ne daje nobenih jamstev glede jezika ali možnosti odklonitve pisanja, ki ni v jeziku namembne države, in ustrezne poučitve naslovnika o možnosti odklonitve sprejema (jamstva glede jezika veljajo le za vročanje prek centralnih organov; glede poštnega vročanja pa lahko države sicer postavijo pogoje glede jezika). Po Uredbi EU št. 1393/2007 pa velja ravno nasprotno: države ne morejo več nasprotovati neposrednemu poštnemu vročanju. Vendar pa uredba vzpostavlja režim, ki naslovníku učinkovito omogoča, da odkloni sprejem, če ni v jeziku, ki ga razume, in bi s tem lahko bila ogrožena njegova pravica do učinkovitega izjavljanja v postopku (gl. v nadaljevanju). Bistvo vročitve očitno ni več v tem, da bi bil to »akt suverenosti«, pač pa je »akt informiranja« s ciljem zagotovitve kontradiktornega postopka.⁵

Pri ureditvi čezmejnega vročanja je treba upoštevati, da se načini vročanja v posameznih državah, tudi znotraj EU, med seboj močno razlikujejo. Poenotenje je zaradi tega težavno.⁶ V nekaterih državah (npr. Sloveniji) je vročanje naloga sodišča (praviloma s pomočjo pošte). V drugih državah ima stranka sama obveznost zagotoviti, da bo pisanje doseglo nasprotno stranko, in nato se sodišče samo obvesti o tem, da je vročitev opravljena (in se torej tožba pri sodišču vložila šele po tem, ko je že vročena nasprotni stranki, ali pa sodišče ob vložitvi tožbe tožniku naloži rok, v katerem naj opravi vročitev tožbe).⁷ Ponekod je to naloga profesionalnih zasebnih vročevalcev (*buisserie de justice* v romanskih pravnih redih). Pomembne razlike obstajajo tudi glede možnosti nadomestnih vročitev in vročitev v hišni poštni predalčnik, prav tako glede možnosti »fiktivnih« vročitev, kadar toženca ni mogoče najti.

2. Kdaj je vročitev v tujino sploh potrebna

Haaški konvenciji, ki se nanašata na vročanje, in Uredba EU št. 1393/2007 določajo pravila o tem, kako se opravi vročitev v tujino, kadar je ta potrebna. Čl. 1 Uredbe št. 1393/2007 tako določa: »Ta uredba se uporablja v civilnih in gospodarskih zadevah, kadar je treba poslati sodno ali izvensodno pisanje iz ene države članice v drugo državo članico z namenom vročitve v slednji

⁵ Hess, str. 448.

⁶ Hess, str. 449, Lindacher, str. 192.

⁷ Gl. Geimer, str. 645.

državi članici.« Ni pa s tem rešeno oziroma urejeno vprašanje, ali je dokument sploh treba vročati v tujino.⁸ Sicer bi najbrž lahko skleпали, da je vročitev v tujino treba opraviti tedaj, ko se stranka nahaja v tujini. Vendar to ni nujno tako. Države namreč pogosto uredijo vročanje tako, da se obveznosti vročanja v tujino čim bolj izognejo. Značilen primer je Francija (*remise au parquet*) Tradicionalno se je v Franciji vročitev tožbe tožencu, ki je v tujini, opravila tako, da je *huissier de justice* (*zasebni vročevalec in izvršitelj*) tožbo formalno vročil francoskemu državnemu tožilcu (!) in s tem je bila vročitev opravljena. Obstajala je sicer obveznost, da *huissier* tožbo nato neformalno po pošti pošlje še na naslov toženca v tujino. Vendar to ni bila vročitev, pač pa le obvestilo (*notification*) o vročitvi, ki je že bila opravljena v Franciji (z vročitvijo državnemu tožilcu).^{9,10}

V ZDA do izogiba obveznosti vročanja v tujino pride pri povezanih pravnih osebah. Če ima tuja tožena družba v ZDA podružnico (tudi če je samostojna pravna oseba) ali hčerinsko družbo, je vročitev možno (pod določenimi pogoji: opravljanje poslov za družbo – mater in kontrola, ki jo ima ta nad podružnico) opraviti tako, da se pisanje za tujega toženca preda podružnici ali hčerinski družbi v ZDA.¹¹

V Nemčiji je tožbo tožencu sicer vedno nujno vročiti v tujino, sodišče pa *lahko* nato odloči (razen če je dopustna neposredna vročitev po pošti v tujino), da mora toženec (enako velja tudi za tožnika) v Nemčiji imenovati pooblaščenca za sprejem pisanj. Če tega ne stori, se vročitev stranki, ki je v tujini, lahko opravi tako, da se pisanje na tuj naslov neformalno pošlje po pošti (čl. 184 ZPO). Vendar – to je bistveno – se kot akt vročitve šteje oddaja pisanja na pošto (in ne nato dejanski prejem v tujini; šteje se, da je pisanje vročeno v roku 15 dni od oddaje na pošto). Formalnopravno se torej takšno postopanje ne šteje za vročitev v tujini (in zato se tudi ne postavlja vprašanje posega v suverenost tuje države), pač pa za vročanje v Nemčiji.¹² Ureditev je

⁸ Geimer, str. 639 in 652, Roessler, Siepmann, str. 516.

⁹ Gl. npr. Stadler, str. 121, Geimer, str. 645, Lindacher, str. 189.

¹⁰ SES se je z institutom *remise au parquet* kot načinom vročanja v Franciji strankam v tujini ukvarjalo v zadevi C-522/03 (*Scania Finance France SA v. Rockinger GmbH & Co.*; C-522/03, sodba z dne 13. 10. 2005). Jasno je odklonilo možne negativne posledice takšne fiktivne vročitve, sicer pa je doseg te odločbe nejasen. Gotovo je le, da je po pravilih mednarodne vročitve treba opraviti notifikacijo (*notification*, tj. sporočilo tožencu o tem, da je tožba že bila vročena s tem, da je bila izročena francoskemu tožilcu) in da je trenutek dejanske notifikacije odločilen z vidika ustreznosti vročitve za učinkovito obrambo. Ni pa SES odgovorilo na vprašanje nemškega sodišča, ali institut krši prepoved posredne diskriminacije po 12. členu Pogodbe SES. Gl. Hausmann, str. 10, Stadler, str. 116.

¹¹ Npr. *Schlunk v. Volkswagenwerk Aktiengesellschaft*, 486 U. S. 694 (1988). Vrhovno sodišče ZDA je potrdilo, da je ta metoda vročanja dopustna, čeprav je nasprotna stranka iz države, za katero tudi velja Haaška konvencija (ZDA so članica). Ne gre namreč za metodo vročanja, ki je zajeta s poljem uporabe konvencije, saj gre za vročanje doma, ne pa v tujini. Gl. Abrams, str. 3.

¹² Nemško Zvezno sodišče je potrdilo, da je omenjena ureditev (zahteva za postavitev pooblaščenca za sprejem pisanj v Nemčiji in posledice, če stranka tako ne ravna) nujna za zagotovitev pravice do sodnega varstva in urejene delovanja pravosodja. Sodba z dne 24. 7. 2000, citirano po Geimer, str. 639.

sicer od leta 2002 uravnotežena.¹³ Po eni strani je sodniku prepuščena diskrecija, ali bo stranki naložil breme, da postavi pooblaščenca za sprejem pisanj, po drugi strani pa te možnosti ni, če je z mednarodno pogodbo predvidena možnost neposrednega poštnega vročanja. Po smislu ureditve ta izključitev pride v poštev tudi, ko se vroča po Uredbi št. 1393/2007.¹⁴ Realno pa je treba vendarle opomniti, da v Nemčiji ureditev tega načina vročanja nima velikega pomena. Kot rečeno, tožbe na ta način ni mogoče vročiti. Kasneje pa bo stranka zaradi široko uveljavljenega obveznega odvetniškega zastopanja v večini sodnih postopkov tako ali tako morala imeti odvetnika v Nemčiji in vročitve se bodo opravljale njemu.

Tudi v Sloveniji je ureditev podobna (vendar bolj toga kot v Nemčiji). Tožnik in toženec, ki se nahajata v tujini, sta obvezana, da v Sloveniji imenujeta pooblaščenca za sprejem pisanj (čl. 146 ZPP). Če toženec tega ne stori, mu sodišče postavi začasnega zastopnika, pooblaščenega za sprejem pisanj. Pisanje se torej vroči takšnemu pooblaščenču (ali začasnemu zastopniku) in s tem je vročitev v Sloveniji opravljena. Stvar notranjega razmerja med pooblaščencom oz. začasnim zastopnikom in stranko je, da prvi poskrbi za to, da se tudi stranka seznanila s pisanjem. Vendar ta komunikacija med pooblaščencom oz. začasnim zastopnikom na eni strani ter stranko v tujini na drugi strani ni akt vročanja (in zato za presojo, kdaj je vročitev opravljena, seveda tudi ne more biti bistveno, kdaj se je stranka sama seznanila s pisanjem).¹⁵

Pri tovrstnih pravnih institutih se, kolikor se uporabljajo za osebe iz druge države članice EU, postavlja vprašanje, ali gre za obliko prepovedane prikrite diskriminacije (seveda poleg vprašanja, ali so združljivi z jamstvi 6. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin).¹⁶ Posledično namreč prizadene bolj tujce kot domače osebe (tožencu, ki živi npr. v Mariboru, ni treba postaviti pooblaščenca za sprejem pisanj, če sodni postopek teče v Ljubljani, toženec, ki živi v Gradcu, pa to mora storiti). Ne gre za neposredno diskriminacijo, saj se obveznost nanaša tudi na domače državljane, če ti živijo v tujini, po drugi strani pa te obveznosti ni za tujce, ki živijo v državi sodišča. Praktično pa je seveda bistveno pogostejši položaj, da v tujini živi tujec, v domači državi pa domač državljan. Postavljanje posebnih zahtev za stranke, ki so v tujini, torej v praksi bolj prizadene tujce. Evropsko sodišče se glede vprašanja diskriminacije pri tovrstnih institutih v zvezi z vročanjem ni opredelilo (v omenjeni zadevi *Scania* je to vprašanje ostalo neodgovorjeno).

¹³ O bolj problematični stari ureditvi gl. Lindacher, str. 189.

¹⁴ Roth v: Stein, Jonas, robni št. 1 in 2 k par. 184 ZPO.

¹⁵ ZPP vsebuje še več (sicer vsebinsko nespornih) določb, ki omogočajo, da se stranki iz tujine vročitve opravi v Sloveniji: npr. če ima v Sloveniji pooblaščenca (čl. 137 ZPP), ali če se vročitve opravi na sodišču, če je naslovnik tam (čl. 139/2 ZPP), oz. če sodišče določi, da se opravi na drugem kraju, naslovnik pa se nahaja v Sloveniji (čl. 139/4).

¹⁶ Tako Hess, str. 459, Lindacher, str. 189.

Je pa treba opozoriti, da je vidik posredne diskriminacije tujcev v civilnih sodnih postopkih SES že obravnavalo. Tako je v zadevi *Mund & Fester* navedlo, da ureditev, po kateri se izdaja ukrepa zavarovanja (v konkretnem primeru *Arrest*), kadar je v zvezi z bodočo izvršbo v domači državi, pogojuje z verjetno izkazano nevarnostjo otežitve ali onemogočitve izvršbe, kadar pa je v zvezi z bodočo izvršbo v tujini, ta okoliščina zadošča že sama po sebi, pomeni nedopustno prikrito diskriminacijo glede na državljanstvo strank.¹⁷ SES ugotavlja, da sicer ne gre za neposredno diskriminacijo, saj pride v poštev tudi za domače subjekte, kadar bi se sodba izvrševala v tujini. Vendar pa v veliki večini primerov izvršba v tujini pride v poštev, če gre za toženo stranko iz tujine, medtem ko izvršba v domači državi praktično največkrat pride v poštev pri sodbi zoper domačega toženca. Zato je dejanski učinek takšne ureditve, da so pogoji za izdajo začasne odredbe zoper domačega toženca strožji kot za tujega toženca. To pomeni diskriminacijo, za takšno diskriminacijo pa po stališču SES ni stvarnih razlogov. SES namreč ugotavlja, da Bruseljska konvencija (ki je veljala takrat) zagotavlja polno priznavanje in izvršitev sodb med državami članicami.¹⁸ Nemški ZPO in kasneje tudi slovenski ZIZ sta bila zaradi omenjene sodbe SES ustrezno spremenjena. Logika bi lahko bila pri vprašanju vročanja povsem enaka. Tudi tu bi lahko rekli, da zahteva, da mora toženec, ki živi v tujini, postaviti pooblaščenca za sprejem pisanj, nesorazmerno obremeniti (pretežno) tujce in da ta obremenitev ni zanemarljiva (postavitev pooblaščenca za sprejem pisanj je ne nazadnje povezana s stroški). In tudi tu bi lahko utemeljevali, da danes Uredba št. 1393/2007 »močno poenostavlja postopek vročanja v tujino«, in da »praktično ni več razlike med težavnostjo vročanja doma in v tujini«. Zato bi lahko rekli, da ni več nobenih stvarnih razlogov za takšno diskriminacijo. Res je, da bi tudi tu lahko ugovarjali, da te razlike še vedno obstajajo in da izkušnje kažejo, da je čezmejno vročanje med državami članicami EU še vedno zamudno, tvegano in problematično. Vendar pa bi enako lahko ugovarjali tudi glede razlike izvršitve sodbe v domači državi in v drugi državi članici EU. Vendar SES te razlike tedaj niso prepričale.

Ne trdim, da bi SES danes institute, ki na opisan način glede vročanja bolj prizadenejo tujce, štelo za neskladne z evropskim pravom (prepoved diskriminacije). Vprašanje je, ali SES pri omenjeni odločbi v zadevi *Mund & Fester* ni šlo nekoliko predaleč in ali bi pri isti logiki vztrajalo še naprej.

¹⁷ Sodba v zadevi *Mund & Fester v. Firma Hatrex International Transport*, sodba z dne 10. 2. 1994, št. C-398/92; obj. npr. v: NJW, 1994, št. 19, str. 1271–1272.

¹⁸ To stališče SES je sporno; res je sicer, da Bruseljska konvencija (še bolj pa zdaj Uredba) olajšuje priznavanje in izvršitev sodnih odločb med državami članicami. Vendar še vedno ostajajo pravne ovire (sicer močno poenostavljen in omejen postopek priznanja, ki npr. vključuje preizkus javnega reda), predvsem pa tudi dejanske okoliščine, zaradi katerih je uveljavljanje izvršbe v drugi državi za upnika praviloma precej bolj neugodno (npr. prevajanje, stroški, nepoznavanje pravne ureditve, zamudnost postopka ...).

3. Vročanje po diplomatski poti

To je najstarejša pot za uveljavitev čezmejnega vročanja in še danes pride v poštev, če se ne more uporabiti mednarodna ali bilateralna konvencija ali Uredba EU (ali pa se ni uveljavila dejanska praksa medsebojnega nudenja pravne pomoči na manj formalen način). Vročanje po diplomatski poti določa tudi Zakon o pravnem postopku (čl. 135/1). Izkušnje kažejo, da gre za dolgotrajen in zapleten postopek, končni uspeh pa ni zagotovljen; že zaradi velikega števila organov, ki so pri tej poti udeleženi, lahko pride do napak, zamud in »založitev«.¹⁹ Vročitev namreč praviloma poteka tako, da sodišče v državi A pisanje pošlje ministrstvu za pravosodje države A, ki ga nato posreduje ministrstvu za zunanje zadeve države A. Nato se vključi bodisi ambasada države A v državi B ali ambasada države B v državi A. Pisanje gre nato na ministrstvo za zunanje zadeve v državi B, ki ga posreduje ministrstvu za pravosodje v državi B in nato na način, po katerem se vročajo pisanja v tej državi (pogosto prek sodišča) naslovniku.

4. Bilateralne konvencije

Bilateralne konvencije o pravni pomoči pogosto vsebujejo pravila o poenostavljenem čezmejnem vročanju. Takšen je primer Pogodbe o vzajemni pravni pomoči v civilnih in kazenskih zadevah med Slovenijo in Makedonijo iz leta 1996 (vročanje po resorni poti).²⁰ Vročanje poteka tako, da sodišče v Sloveniji pisanje pošlje Ministrstvu za pravosodje RS, to ga nato pošlje Ministrstvu za pravosodje RM, to pa (lahko prek makedonskega sodišča) naslovniku. Praktično relevantne bilateralne konvencije z določbami o vročanju ima Slovenija (nekaterne prek nasledstva SFRJ) sklenjene s Hrvaško,²¹ Makedonijo,²² Rusijo²³ in Turčijo.²⁴

¹⁹ Badovinac - Bjelič, str. 84.

²⁰ Prek ministrstev za pravosodje; to je najpogostejši dogovorjen način v bilateralnih konvencijah. Gl. Štebal, str. 9.

²¹ Zakon o ratifikaciji Pogodbe med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o pravni pomoči v civilnih in kazenskih zadevah, Uradni list RS – MP, št. 10/1994 z dne 13. 7. 1994.

²² Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Makedonijo o pravni pomoči v civilnih in kazenskih zadevah z dne 6. 2. 1996, Uradni list RS – MP, št. 11/1997.

²³ Pogodba o pravni pomoči med SFRJ in ZSSR v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah z dne 24. 2. 1962 (Uradni list FLRJ – MP, št. 5/1963).

²⁴ Konvencija med Kraljevino Jugoslavijo in Republiko Turčijo o medsebojnih razmerjih v sodnih civilnih in trgovinskih zadevah z dne 3. 7. 1934. Pogodba določa vročanje po diplomatski poti. Obe državi sta sicer članici Haaške konvencije iz leta 1965, ki vsebuje bolj učinkovite, hitreje in enostavnejše načine vročanja.

5. Multilateralne konvencije

5.1. Haaška konvencija z dne 1. marca 1954 o civilnem sodnem postopku

Primarno je vročanje po konzularni poti. Sodišče v Sloveniji (prek ministrstva za pravosodje in eventualno ministrstva za zunanje zadeve) pisanje pošlje konzulatu Slovenije v drugi državi članici, ta pa ministrstvu za pravosodje te države, da opravi vročitev naslovniku.

V praksi se pogosto (sporazumno, z utečeno prakso; kot posledica dejanske vzajemnosti) opravlja komunikacija prek ministrstev za pravosodje, torej ne po konzularni poti. V vsakem primeru se sama vročitev opravi po pravilih zaprosene države (razen pri t. i. neformalni vročitvi; če je naslovník pripravljen sprejeti).²⁵ Razen pri neformalni vročitvi je pogoj, da je pisanje v jeziku zaprosene države.

Neposredno poštno vročanje iz države sodnega postopka v državo, kjer se nahaja naslovník, je možno, vendar le, če država »ne nasprotuje«. Vprašanje je, kako to tolmačiti; ali je nujen formalen pridržek, ali zadošča dejansko nasprotovanje oz. mora država izraziti pripravljenost, da sprejme poštno vročanje na svojem območju. SFRJ ni izrazila zadržka. Po dostopnem stališču domače doktrine²⁶ je dovolj, da je SFRJ dejansko nasprotovala. Tudi npr. Nemčija, kot je splošno znano, nasprotuje vročanju po poštni poti, vendar ni dala formalnega zadržka. Enako velja za Švico.²⁷ Torej je očitno res možno, da država sme nasprotovati, čeprav ni dala formalnega zadržka. Dodaten argument za ta sklep je okoliščina, da konvencija iz leta 1965 v čl. 21 izrecno zahteva, da države sporočijo omejitve ali zadržke glede dodatnih načinov vročanja. Konvencija iz leta 1954 pa takšne določbe nima.

Praktično relevantna je konvencija za vročanje v Srbijo in v Črno goro (SFRJ je bila članica, vse države so naslednice; a če je sklenjena bilateralna pogodba – npr. s Hrvaško – ali če velja nova Haaška konvencija – gl. v nadaljevanju –, uporaba konvencije iz leta 1954 ne pride v poštev).

²⁵ Gl. Walter, str. 341.

²⁶ Badovinac - Bjelič, str. 85.

²⁷ Walter, str. 340.

5.2. Haaška konvencija z dne 15. novembra 1965 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah v tujino

Konvencija ureja več načinov čezmejnega vročanja med državami članicami.²⁸ Najpomembnejši je sistem vročanja prek centralnega organa namembne države.²⁹ Vročanje poteka od sodišča v državi A prek centralnega organa države B (praviloma ministrstva za pravosodje), nato prek organa, odgovornega za vročanje v državi B, do naslovnika.³⁰

Sistem vročanja prek centralnih organov se v praksi obnese.³¹ Pravzaprav je takšna ureditev lahko ustrežnejša kot možnost neposrednega komuniciranja med sodišči. Le na prvi pogled namreč dodatna »stopnica« pomeni oviro. Praktično pa osredotočenost zadolžitve glede čezmejnega vročanja zmanjša možnost napak. Vročitev praviloma poteka po pravu zaprosene države.³² Pisanje mora biti načeloma prevedeno v jezik države vročitve. Vendar je to v resnici nujno le pri t. i. formalni vročitvi (tj. ko centralni organ zaprosene države opravi vročitev na način, kot se vročajo sodna pisanja domačega sodišča). Če pa se zahteva t. i. neformalna vročitev prek **centralnega organa v državi sprejema in je naslovnik pisanje pripravljen sprejeti, je možna tudi vročitev brez prevoda.** V Sloveniji velja, da se pisanje, če je v slovenskem jeziku, vroči tako kot domače sodno pisanje. Postopanje v primeru, če ni priložen ustrezen prevod, pa določa Sodni red. Sodišče stranko povabi, da naj pisanje sprejme na sodišču, pri čemer jo mora tedaj sodnik tudi poučiti o pravici, da sprejem odkloni. Če se naslovnik vabilu ne odzove, se naslednjič vroča po pošti, pri čemer stranka izgubi pravico, da odkloni sprejem pisanja v tujem jeziku. Ureditev je ustrezna, saj zagotavlja, da stranka dobi ustrezen pouk (in informacijo o pisanju) o pravici, da odkloni sprejem.

²⁸ Konvencija se uporablja le za civilne in gospodarske zadeve; vendar je ta pojem po mnenju organov Haaške konference treba tolmačiti široko. The Special Commission on the Practical Operation of the Hague Apostille, Service, Taking of Evidence and Access to Justice Conventions leta 2003, http://hcch.e-vision.nl/upload/wop/lse_concl_e.pdf; enako v: Permanent Bureau of the HCPIIL, str. 24 in nasl. O pojmu »izvensodnih dokumentov« gl. v nadaljevanju (pri Uredbi 1393/2007) in omenjeni Practical handbook, str. 29. V nasprotju z navadnimi zasebnimi dokumenti je pogoj, da je v njihov nastanek vključena uradna oseba (notar, *huissier* ...).

²⁹ Gl. natančneje v: Štebal, str. 10.

³⁰ Čl. 93 Sodnega reda sicer določa: »Skladno z določbami mednarodnih sporazumov o pravni pomoči v sodnih postopkih poslujejo sodišča s tujimi pristojnimi organi preko ministrstva, pristojnega za pravosodje, če ni v mednarodni pogodbi drugače določeno.« Vendar Haaška konvencija prav določa drugače: neposredno komuniciranje med »organom ali sodno osebo, pristojno po pravu države izvora«. Vsebinsko pa bi bilo pogosto bolje, da se vročitev opravi prek Ministrstva za pravosodje RS, saj je manj možnosti za napake pri izpolnjevanju formalnosti. Vendar je namen konvencije skrajšati postopek in zmanjšati število vmesnih organov, ki sodelujejo pri vročitvi. Gl. Štebal, str. 10.

³¹ O postopanju pri vročanju iz tujine in v tujino gl. Badovinac - Bjelič, str. 89–91. Gl. tudi čl. 92 Sodnega reda (glede načina vročanja vlog, ki jim ni priložen prevod v slovenski jezik).

³² Gl. tudi Walter, str. 359.

Direktno vročanje po poštni poti je mogoče samo za države, »ki ne nasprotujejo« (čl. 10).³³ Pregled stanja notifikacij in zadržkov na spletni strani Haaške konference omogoča zaključek, da je pri tej konvenciji treba dati uraden zadržek.³⁴ Zahteva po notifikaciji, drugače kot pri konvenciji iz leta 1954, izrecno izhaja tudi iz čl. 21 (in čl. 31) konvencije. Slovenija tega ni storila. Zato je nujen sklep, da je vročanje po poštni poti v Slovenijo iz države članice konvencije dopustno.³⁵ Je pa vročanje po poštni poti v prvi vrsti odvisno od tega, ali ga dopušča in kako ga dopušča pravo v državi sodišča.³⁶

Pri poštnem vročanju po omenjeni konvenciji je vrsta nejasnosti. Varstvo naslovnikov ni dovolj močno (prav iz tega razloga, in ne v prvi vrsti zaradi razlogov suverenosti, npr. Nemčija nasprotuje poštnemu vročanju po Haaški konvenciji).³⁷ Sam pojem poštnega vročanja ni definiran. V poštev zato ne pride le vročanje s priporočeno pošiljko s povratnico, pač pa morda tudi vročanje z navadnimi pisanji. Pri tem ni jasno, ali je pogoj samo, da pravo države, iz katere izvira pisanje, takšno vročanje dopušča, ali pa ga mora dopuščati tudi pravo države vročitve (kar bi torej pri Sloveniji odpadlo; gl. čl. 149 ZPP). Jamste glede prevoda v konvenciji ni.³⁸ Z vidika konvencije je torej pravilna tudi vročitev, ki ni v jeziku niti zaprosene države niti naslovnika (razen če je država podala ustrezen zadržek glede jezika).³⁹ Seveda pa s tem ni rečeno, da takšna vročitev zadosti zahtevam po kontradiktornem postopku v državi izvora (kar se bo

³³ Eno od odprtih novejših vprašanj je, kako so pravila o neposrednem vročanju po poštni poti v tujino uporabna v primeru, ko država dopušča vročanje po elektronski poti ali po faksu. Gl. stališča The Special Commission on the Practical Operation of the Hague Apostille, Service, Taking of Evidence and Access to Justice Conventions – komisija je leta 2009 sprejela zaključke in priporočila, med drugim tudi, da država sme podati pogoje za opravo vročitve po neposredni poštni poti in da nima le dveh možnosti; tj. ali v celoti dopusti ali v celoti prepove. Obj. na: http://www.hcch.net/upload/wop/jac_concl_e.pdf.

³⁴ Zadržek so izrazile npr. Argentina, Kitajska, Češka, Egipt, Nemčija, Grčija, Latvija, Litva, Luksemburg, Norveška, Poljska, Južna Koreja, Slovaška, Švica, Turčija, Ukrajina.

³⁵ Sporno je, ali je možna negativna reciprociteta. Ali lahko Slovenija npr. zavrne poštno vročanje iz Švice z utemeljitvijo, da je Švica sama dala pridržek na poštno vročanje, in da mora to učinkovati tudi v nasprotni smeri – tj. za vročanje iz Švice v druge države. To vprašanje je sporno, praksa držav članic in priporočila Haaške konference pa gredo v smer, da naj se negativna reciprociteta ne uveljavlja. Sodišča v ZDA tako štejejo za dopustne vročitve neposredno po pošti iz Nemčije, čeprav je Nemčija (drugače kot ZDA) postavila pridržek glede te metode vročanja. Gl. Roth v: Stein, Jonas, robna št. 11 k par. 183.

³⁶ Gl. Permanent Bureau of the HCPII, str. 71.

³⁷ Gl. Geimer, str. 677.

³⁸ Tudi The Special Commission on the Practical Operation of the Hague Apostille, Service, Taking of Evidence and Access to Justice Conventions – komisija je leta 2003 izrecno potrdila, da konvencija za alternativne načine vročanja (pošta, neposredno vročanje) ne zahteva prevoda, da pa pogoje lahko postavi nacionalno pravo držav članic (in da v veliki večini primerov takšnih določb v nacionalnih pravnih redih držav članic ni). Gl. http://hcch.e-vision.nl/upload/wop/lse_concl_e.pdf

³⁹ Omenjena Posebna komisija je kot organ Haaške konference leta 2009 sprejela zaključke in priporočila, med drugim tudi, da država sme podati pogoje za opravo vročitve po neposredni poštni poti in da nima le dveh možnosti; tj. ali v celoti dopusti ali v celoti prepove. Obj. na: http://www.hcch.net/upload/wop/jac_concl_e.pdf.

presojalo v tekočem postopku) ali državi vročitve (kar bi lahko bila ovira za priznanje tuje sodne odločbe). Logično bi sicer bilo, da bi veljala enaka jamstva kot pri vročanju prek centralnih organov. Vendar to iz konvencije ne izhaja. Prav tako tudi ni jamstev, da bo naslovnik (če sprejmemo stališče, da pisanje lahko odkloni, če ni v ustreznem jeziku) za to svojo pravico sploh izvedel. Nelogičen je položaj, ko je v okviru vročanja med državami članicami EU (po Uredbi št. 1393/2007 – gl. v nadaljevanju) za vročanje po poštni poti bistveno več omejitev kot za vročanje iz države, ki ni članica EU.⁴⁰

Kot mi je znano, se RS (enako kot druge države članice EU) problema zaveda in se pripravlja, da sporoči omejitve glede možnosti neposrednega poštnega vročanja po Haaški konvenciji. Te naj bi bile podobne kot pri Uredbi št. 1393/2007. Ta pristop podpiram in tudi sam menim, da bi RS morala čim prej podati ustrezne notifikacije oz. zadržke glede možnosti neposrednega poštnega vročanja. Ne zaradi varstva suverenosti države, pač pa zaradi zagotovitve učinkovite pravice do obrambe stranke v postopku.

Konvencija ohranja tudi možnost vročanja po diplomatskih in konzularnih predstavnikih brez uporabe prisile (čl. 8). Glede tega je možen pridržek, razen če gre za vročanje državljanom iste države. Razen če država nasprotuje, je po čl. 10 možno tudi t. i. neposredno vročanje (npr. med *huissierji* ali odvetniki). Za vročanje v Sloveniji ta določba nima velikega praktičnega pomena.

Konvencija iz leta 1965 je za Slovenijo praktično relevantna za vročanje (med drugim) v ZDA, Kanado, BiH, Švico, Norveško, Avstralijo (od 15. 3. 2010), Albanijo, Argentino, Kitajsko, Japonsko, Indijo, Južno Korejo in Ukrajino.

6. Decentralizirani sistem v EU: okvirni pregled Uredbe št. 1393/2007

6.1. Uvod

EU je pristojnost, da poenoti čezmejno vročanje, pridobila z Amsterdamsko pogodbo iz leta 1999. Ker je v praksi čezmejno vročanje v tistem času povzročalo izjemne težave (niti Haaške konvencije niso ratificirale vse države članice), je zelo hitro prišlo do sprejema prvega skupnostnega instrumenta: Uredbe št. 1348/2000 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah.⁴¹ Uredba je uvedla decentralizirani sistem (organi za pošiljanje in organi za sprejem) in dodatne načine (npr. poštno in neposredno vročanje); po strukturi in glavnih idejah pa v precejšnji meri sledi Haaški konvenciji iz

⁴⁰ Po stališču Posebne komisije iz leta 2003 je za izvedbo poštnega vročanja možno uporabiti tudi zasebne kurirske storitve. Gl. http://hcch.e-vision.nl/upload/wop/lse_concl_e.pdf.

⁴¹ Lindacher, str. 181.

leta 1965.⁴² Uredba je bila pomemben korak naprej, vendar so se pri njeni uporabi v praksi kazale številne težave. Nekaj nejasnosti je odpravila praksa SES, pričakovano izboljšanje pa naj bi prinesli predvsem nova Uredba št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (vročanje pisanj) in razveljavitev Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000.⁴³ Nova uredba prinaša predvsem poenotenje (in tudi boljša jamstva glede jezika) pri poštnem vročanju, rešuje nejasnosti glede varovanja rokov pri upravičeni odklonitvi neprevedenega pisanja ter (deloma) tudi vprašanje stroškov vročanja.⁴⁴

Uredba določa več možnih načinov vročanja. Na prvem mestu (in najbolj podrobno) ureja sistem vročitve prek organov za pošiljanje in organov za sprejem. Vendar bi bil zmoten vtis, da so druge metode (npr. poštno vročanje) le podrejene. SES je že potrdilo, da so vsi predvideni načini vročanja medsebojno enakovredni.⁴⁵

Države članice EU medsebojnega vročanja po Uredbi št. 1393/2007 (in že prej po Uredbi št. 1348/2000) ne morejo zavriniti s sklicevanjem na to, da bi vročitev lahko ogrozila javni red. Haaški konvenciji pa ta zadržek ohranjata. Merilo je sicer v primerjavi z že sicer restriktivnim pojmom javnega reda še ožje: zahteva za mednarodno pravno pomoč pri vročanju se lahko zavrne, če bi ugoditev zahtevi lahko ogrozila suverenost države ali njeno varnost (... *infringe its sovereignty or security*); čl. 4 konvencije iz leta 1954 in čl. 13 konvencije iz leta 1965.⁴⁶

Uredba št. 1393/2007 se uporablja le za vročanje pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah. Pojem ni nov; uporablja ga predvsem že Bruseljska uredba (Uredba št. 44/2001 o pristojnosti ter priznanju in izvršitvi sodb v civilnih in gospodarskih zadevah) in tudi za potrebe vročanja je treba uporabiti ista pravila evroavtonomne razlage. Določena področja so izključena, uredba o vročanju se ne uporablja zlasti za davčne, carinske ali upravne zadeve ali za odgovornost države za dejanja in opustitve dejanj pri izvajanju javne oblasti (*acta iure imperii*). Polje uporabe je širše kot pri Uredbi št. 44/2001 (izključenih področij je manj); tako se po tej uredbi vročajo

⁴² Prav tam, str. 183.

⁴³ Uredba se na podlagi sporazuma med Komisijo in Dansko ter notifikacije te države uporablja tudi za Dansko (čeprav ta sicer na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah ne sodeluje). Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on the service of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters (Official Journal of the European Union L 331/21).

⁴⁴ V romanskem pravnem krogu, kjer vročanje opravljajo zasebni profesionalni subjekti (*huissier*), so stroški vročitve lahko med 70 in 130 evrov. Uredba sicer določa, da morajo storitve organov za sprejem in organov za pošiljanje biti brezplačne; izrecno pa dopušča, da oseba, ki vročitev konkretno opravi v skladu z nacionalnim pravom, za to storitev zaračunava plačilo. Mora pa biti sorazmerno in vnaprej predvidljivo (čl. 11 uredbe). Gl. Hess, str. 455.

⁴⁵ Sodba SES v zadevi *Plumex v. Young Sports NV* z dne 9. 2. 2006.

⁴⁶ Gl. *Roth v. Stein*, Jonas, robna št. 62 k par. 183, Walter, str. 343.

tudi pisanja v družinskopravnih zadevah ter zadevah stečajja in arbitraže (kolikor gre za sodbe, povezane z arbitražnim postopkom).

Uredba se uporablja tudi za izvensodna pisanja. Uredba (enako kot že Haaška konvencija) pojma ne opredeljuje, SES pa se je zavzelo za enotno (evroavtonomno) in široko razlago.⁴⁷ Bistveno je torej, da gre za pisanje, ki ga sestavi pooblaščen oseba in ima urejene pravne učinke, pomembne za postopek pred državnimi organi (npr. neposredno izvršljiv notarski zapis, protest menice ...). Zunajsoodne listine so listine, ki morajo biti vročene za ohranitev, izvršitev ali odstop od civilnega ali gospodarskega zahtevka izven sodnega postopka.

6.2. Vročitev prek organa za pošiljanje in organa za sprejem

Če npr. teče pravnidni postopek pred Okrajnim sodiščem v Ljutomeru, toženec pa je iz kraja Kitzack im Sausal v Avstriji, bo vročitev tekla takole: Okrajno sodišče v Ljutomeru kot organ za prenos bo pisanje poslalo Bezirksgericht Leibnitz kot organu za sprejem,⁴⁸ to sodišče pa bo nato opravilo vročitev na isti način, kot bi vročalo naslovníkom v domačem (avstrijskem) postopku.

Sistem je načeloma decentraliziran (torej naj bi bilo več organov za pošiljanje in več organov za sprejem). Vendar to ni nujno in nekatere države so kot organ za pošiljanje določile centralizirano telo. Uredba temelji na poudarjeni rabi standardiziranih formularjev (kjer je praviloma treba vpisovati le imena, naslove in številke). Pogosto s tem odpade problem prevajanja. Uredba ohranja pojem »centralnega organa«, vendar ta (drugače kot pri Haaški konvenciji) nima konkretnih zadolžitvev v konkretnem postopku. Osrednji organ (v Sloveniji ministrstvo za pravosodje) je odgovoren za zagotavljanje informacij organom za pošiljanje in iskanje rešitev za kakršnekoli težave, ki se lahko pojavijo med pošiljanjem pisanja za vročitev.

Slovenija je kot organe za pošiljanje navedla okrajna sodišča, okrožna sodišča, delovno in socialno sodišče, upravno sodišče, višja sodišča, Vrhovno sodišče, Ustavno sodišče in državno pravobranilstvo. Ker je vročanje praviloma (tudi pri postopkih s pravnimi sredstvi) naloga sodišč prve stopnje, je praktično relevantna predvsem navedba teh sodišč. Kot organi za sprejem pa so v Sloveniji določena samo okrožna sodišča.⁴⁹

⁴⁷ Sodba v zadevi *Roda Golf & Beach Resort SL*, C-14/08 z dne 25. 6. 2009.

⁴⁸ Podatki (naziv, naslov) o vseh organih za pošiljanje in za sprejem v vseh državah članicah so dostopni prek Evropskega pravosodnega atlasa (European Judicial Atlas). Z vpisom naslova naslovníka se pridobi podatek o pristojnem organu za sprejem. Gl. http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_en.htm?countrySession=15& in podrobno http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/manual_sd_sln.pdf.

⁴⁹ Gl. spletno stran Evropskega pravosodnega atlasa: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_en.htm?countrySession=15&.

Pomembni so pogoji glede jezika. Pri tem je treba ločiti jezik zaprosila (glede tega morajo države določiti vsaj še en jezik, v katerem je lahko zaprosilo; v Sloveniji je to angleščina) od jezika pisanja, ki se vroča. Glede slednjega uredba uporablja drugačen standard kot Haški konvenciji: dovolj je, da naslovnik jezik razume (torej tudi če je to zanj tuj jezik) ali pa da gre za uradni jezik zaprosene države članice ali, če je v tej državi več uradnih jezikov, za uradni jezik ali za enega od uradnih jezikov kraja, kjer je treba opraviti vročitev. V nasprotnem primeru lahko pisanje odkloni (v roku sedmih dni od dejanskega prejema; gl. v nadaljevanju). Pomembna je določba, da organ za pošiljanje pouči prosilca, od katerega prejme pisanje v pošiljanje, da lahko naslovnik odkloni sprejem pisanja, če ta ni v enem od jezikov iz čl. 8. Ni torej mogoče odkloniti izvedbe vročitve, če prevod ni priložen (prim. čl. 146a ZPP). Določeno je tudi, da prosilec krije vse stroške prevajanja, nastale pred pošiljanjem pisanja, brez poseganja v morebitno naknadno odločitev sodišča ali pristojnega organa o teh stroških. Tudi glede tega je ureditve v čl. 146a ZPP skladna.

V praksi so še vedno pogoste težave pri nepopolno ali nepravilno sestavljenih formularjih (najbrž je to tudi posledica okoliščine, da je uredba nova in še ni praktične rutine pri njeni uporabi).⁵⁰ Uredba uveljavlja kratke roke, v katerih je treba zahtevati popravo, prav tako roke, v katerih mora biti opravljena vročitev (načeloma en mesec), sicer pa je zaprosena država dolžna o tem takoj obvestiti organ za pošiljanje. Ažurno je treba v državo postopka poslati tudi potrdilo o opravljeni vročitvi, že na začetku pa potrdilo o prejemu vloge za vročitev. O »tehnikih« opravil vročitve gl. čl. 6–10 uredbe.⁵¹

Uredba ne ureja vprašanja, kako se pisanje dejansko vroči naslovníku. To se v skladu s čl. 7/1 uredbe opravi po pravilih domačega prava zaprosene države (lahko tudi na način, ki ga zahteva država, ki prosi za vročitev, če ta ni neskladen s pravnim redom zaprosene države). Za vprašanja, kot so: kje se vroča, komu se lahko opravi nadomestna vročitev, kdo opravi vročitev, se torej uporablja nacionalno pravo.⁵² Pri tem je treba opozoriti, da uredba avtonomno določa (z uporabo standardiziranih obrazcev), kako se naslovníka opozori o pravici, da odkloni sprejem, če pisanje ni v ustreznem jeziku, avtonomno pa določa tudi rok, v katerem lahko naslovnik odkloni pisanje tudi po tem, ko se z njim dejansko že seznanil (čl. 8). Zato ni več možno postopati v skladu s pravili Sodnega reda, ki v 92. členu določa postopek vabljenja na sodišče zaradi vročitve in ustne poučitve o pravici odklonitve sprejema. Zato menim, da mora sodišče kot organ za sprejem vročitev opraviti tako, kot bi vročalo lastna sodna pisanja (predvsem čl. 140–142 ZPP). V poštev pridejo torej tudi vsi načini nadomestne vročitve (čl.

⁵⁰ Hess, str. 459.

⁵¹ Gl. podrobneje v Štebal, str. 11, in Rijavec v: Ude in drugi, str. 549 (obe sicer glede stare uredbe – tj. Uredbe št. 1348/2000).

⁵² Lindacher, str. 189.

140 ZPP) in vročitve v hišni predalčnik (čl. 141) ter pravila glede neupravičene odklonitve sprejema (čl. 144 ZPP).

6.3. Vročanje po pošti – priporočeno z vročilnico (povratnico)

Neposredno vročanje po pošti uredba ureja v 14. členu. V prej navedenem primeru bi vročanje bilo opravljeno tako, da bi Okrajno sodišče v Ljutomeru priporočeno pismo s povratnico (vročilnico) poslalo na naslov toženca v Kitzeck im Sausal v Avstriji. Prevod pisanja tudi tu ni nujen, vendar naslovnik lahko odkloni sprejem, če jezika ne razume ali če ni v uradnem jeziku države vročitve. Za to ima rok 7 dni (torej pisanje lahko odkloni tudi po tem, ko ga dejansko prejme in odpre). O odklonitvi mora obvestiti pošiljatelja (več gl. v nadaljevanju).

Postavlja se vprašanje, kdo lahko pošlje pisanje po pošti. Ali ga lahko pošlje tudi stranka sama (ali njen odvetnik)? To je odvisno od (1) nacionalnega prava države izvora in (2; prevladujoče stališče) od tega, ali je oseba, ki pisanje pošilja, določena kot »organ za prenos« po uredbi.⁵³ Iz navedenega izhaja, da ni možno, da bi vročitev opravili tako, da bi npr. slovenski odvetnik pisanje v tujino po 14. členu uredbe neposredno poslal naslovníku v državi prejema. Postavlja se tudi vprašanje, kako je z možnostjo nadomestnih vročitev in vročitev v hišni predalčnik. Besedilo uredbe omogoča sklep, da ne eno ne drugo ni možno. Poštni uslužbenec namreč pisanja tujega sodišča predvidoma ne vroča po pravilih, ki veljajo za pisanja domačih sodišč, pač pa po pravilih, ki veljajo za »običajne« priporočene pošiljke s povratnico. Naslovnik mora vročilnico podpisati.⁵⁴ Če to drži, se izkaže, da je vročitev po neposredni poštni poti lahko bolj tvegana kot prek organov za pošiljanje in za sprejem. Prav tako je sporno, kako je pri odklonitvi sprejema. Uredba sicer določa, da se vroča »s priporočenim pismom z vročilnico ali na drug, enakovreden način«.⁵⁵ Sporno je, ali je »drug enakovreden način« tudi, če se vročilnica vrne brez podpisa, vendar s pripisom »odklonil« ali »ni dvignil«. Vsaj po smislu uredbe bi to morali šteti za »enakovreden položaj«; po konceptu uredbe namreč naslovnik nima pravice odkloniti pisanja, če je v jeziku, ki ga razume, ali v uradnem jeziku zaprosene države. S tem pa ni združljiv rezultat, da vročitev na omenjeni način sploh nikdar ne bi bila mogoča, če naslovnik pisanja ne sprejme. Opozoriti velja na nedoslednost v slovenskem prevodu. Uporabljen je namreč termin »z vročilnico«. Iz drugih

⁵³ Npr. grški odvetnik po 14. členu uredbe ne sme neposredno poslati pisanja na naslov stranke v Sloveniji. Res je sicer, da po grškem nacionalnem pravu velja, da odvetnik pisanje vroča mimo sodišča. Vendar po uredbi grški odvetnik ni določen kot organ za prenos. Gl. Geimer, str. 680; sodna praksa v Nemčiji ni enotna. Gl. Walter, str. 57.

⁵⁴ Hess, str. 456.

⁵⁵ V predlogu Uredbe je Komisija zapisala, da se je takšno pošiljanje v večini držav članic izkazalo kot glavna metoda in da »zadostno dokumentira sprejem pisanja«. Cit. po Sujetzi, str. 1630.

verzij izhaja, da ne gre za vročilnico (tj. pojem, ki je pri nas rezerviran za sodna pisanja), pač pa za povratnico (oznaka »AR« – mednarodni poštni jezik je namreč francoski – v Uredbi: »*accusé de réception*«; enako npr. v nemščini: »*mit Rückschein*« ali italijanščini: »*con ricevuta di ritorno*«). Težko je od tujega poštarja pričakovati, da bo ravnal v skladu s specifikko slovenskih sodnih vročilnic (npr. da mora pisanje oz. pri tožbi obvestilo vreči v hišni predalčnik, s pojasnilom, kdaj in kje je pisanje mogoče dvigniti). Ne gre torej za vročilnice, pač pa za povratnice.

Pojem »pošte« obsega tudi zasebne komercialne ponudnike ekspresnih poštnih storitev, ne le izvajalca univerzalne poštno storitve.⁵⁶

6.4. Neposredno vročanje

Po čl. 15 uredbe vsaka oseba, ki ima interes v sodnem postopku, lahko vroča sodna pisanja neposredno po sodnih uradnikih, drugih uradnikih ali drugih pristojnih osebah zaprosene države članice, kadar pravo te države članice dopušča takšno neposredno vročitev. Drugače kot pri Uredbi št. 1348/2000 ni več možno, da države podajo formalen pridržek, praktično pa položaj ni dosti drugačen. Še vedno je namreč dopustnost te metode odvisna od tega, ali jo priznava domače pravo države, v kateri je treba opraviti vročitev.⁵⁷

Pogoj (zapisan) je: pravo zaprosene države mora dopuščati takšno neposredno vročitev. Slovenija tega, kot je sporočila, ne dopušča. Za vročanje v Slovenijo torej določba nima posebej velikega pomena. Vprašanje je, ali je ravnanje Slovenije povsem korektno. V omejeni meri je namreč neposredno vročanje v Sloveniji vendarle možno – od novele ZPP-D naprej po čl. 139a ZPP (gl. v nadaljevanju).⁵⁸ Drug pogoj (nezapisan) pa je: pravo države izvora mora dopuščati, da se pisanje vroči brez posredovanja sodišča (v ZPP le za vročanje vlog med postopkom, če imata obe stranki odvetnika oz. tudi za stranke, ki nimajo odvetnikov, z dovoljenjem sodišča po čl. 139a ZPP). Tožnik v postopku pred slovenskim sodiščem torej ne more francoskemu tožencu tožbe enostavno vročiti tako, da se obrne na *huissierja* v Franciji. V Franciji je neposredno vročanje sicer dopustno, prav tako zadosti pogojem čl. 15 uredbe, ne bo pa takšna vročitev pravilna z vidika postopka pred slovenskim sodiščem. Ni pa ovire, da bi

⁵⁶ Wautelet, str. 11, Roessler, Siepmann, str. 515. To je v skladu z Smernico 97/67/ES (smernica o poštnih storitvah).

⁵⁷ Za širšo uveljavitev neposrednega vročanja med strankami oz. njihovimi pooblaščenici oz. prek zasebnih vročevalcev brez posredovanja sodišča Hess, str. 458, Sujetzki, str. 1631.

⁵⁸ Bolj ustrežna je rešitev v Nemčiji. Ta država je sporočila, da je neposredno vročanje dopustno, vendar le za pisanja, ki se tudi po domačem ZPO lahko vročajo neposredno (ne tožba). Gl. spletno stran Evropskega pravosodnega atasa (gl. prej).

na ta način slovenski odvetnik nasprotni stranki v Franciji (pod pogoji čl. 139a ZPP) poslal pripravljalo vlogo med postopkom.⁵⁹

6.5. Vročanje po diplomatski poti in po diplomatskih ali konzularnih predstavnikih

Vročanje po diplomatski poti je predvideno v čl. 12 uredbe, vendar nima več praktičnega pomena. Vročanje po diplomatskih ali konzularnih predstavnikih (urejeno v čl. 13 uredbe) je možno brez prisile (torej če naslovnik pisanje prostovoljno sprejme). Države lahko temu načinu vročanja nasprotujejo, razen če gre za vročitve državljanom države članice, iz katere pisanja izvirajo (čl. 13 uredbe).

7. Posamezna vprašanja v zvezi z Uredbo št. 1393/2007

7.1. Izključitev za vročanje osebam z neznanim prebivališčem

Uredba št. 1393/2007 v 2. točki čl. 1 določa: »Ta uredba se ne uporablja, kadar naslov osebe, ki ji je treba vročiti pisanje, ni znan.« Enaka je določba v čl. 1/2 Haaške konvencije o vročanju.⁶⁰ Pomembno vprašanje medsebojne pomoči oz. sodelovanja med državami članicami, ko gre za »odkrivanje« strank (in prič) z neznanim prebivališčem, torej ni urejeno. Ne obstaja niti obveznost, da bi zaproseni organ (centralni organ, organ za sprejem) moral poskusiti ugotoviti naslov osebe, ki ji je treba vročiti pisanje. Praksa posameznih držav je sicer različna in pogosto zaproseni organi ne zavrnejo zahteve za vročitev kar takoj (če je naslov pomanjkljiv, če naslovnik ne živi na tem naslovu), pač pa poskusijo ugotoviti pravi naslov. Je pa treba poudariti, da to ni njihova obveznost, pač pa le izraz »dobre volje« ali smotrnosti (če namreč organ v državi vročitve ugotovi, da naslov ni pravi, mora po uredbi zahtevo poslati nazaj v državo izvora; lahko pa sam poskusi odpraviti pomanjkljivost in vpisati pravi naslov).⁶¹

⁵⁹ Podatki o pooblaščenih osebah, prek katerih lahko oseba iz države izvora neposredno opravi vročitev v državi vročitve, so dostopni na spletni strani Evropskega pravosodnega atlasa (gl. prej). V številnih državah neposredno vročanje ni možno (npr. Portugalska, Estonija, Litva, Poljska, Avstrija, Madžarska, Slovaška, Češka, Anglija, Irska, Španija ...). V nekaterih pa »nič ne preprečuje, da se zainteresirana oseba iz tujine obrne neposredno na organ, pristojen za vročanje v domači državi« (Grčija, Italija, Belgija, Nizozemska, Danska, Škotska ...).

⁶⁰ Med bilateralnimi konvencijami predstavlja zanimivo izjemo čl. 9 Pogodbe med SFRJ in ZSSR (ki danes velja v razmerju med RS in Rusijo), da si organi obeh držav nudijo medsebojno pomoč pri iskanju pravega naslova osebe, ki ji je treba opraviti vročitev.

⁶¹ Realno pa se stranki iz druge države, če gre za zadevo večje vrednosti in obstajajo težave pri »lociranju« toženca v tuji državi, splača vzpostaviti stik z ustreznimi profesionalnimi telesi (odvetnik, *huissier*) v državi vročitve. Wautelet, str. 45.

Postavlja se tudi vprašanje, kako sploh tolmačiti pojem »neznane naslova«. To vprašanje v komentarjih uredbe ni razdelano. Jasno sicer je, da navedba naslova ne pomeni nujno, da mora biti tudi vročitev opravljena prav na tem naslovu. Je pa vprašanje, ali zadošča navedba formalno pravilnega naslova, vendar pa nato na tem naslovu oprava vročitve ni možna (ker naslovnik tam dejansko ne živi). Naslednje vprašanje je, ali tudi (ko gre za vročanje tožbe) tožnika zadene kakšno breme, da vsaj poskusi najti pravi naslov toženca. Sodna praksa nekaterih držav temu pritrjuje. Ustrezno je, da se poskusi doseči, da bo polje uporabe uredbe čim širše, saj vročanje po uredbi v vsakem primeru tožencu zagotavlja večjo varnost in gotovost kot drugi načini, ki pridejo v poštev (fiktivna vročitev ali postavitvev začasnega zastopnika v državi postopka, kar ogrozi toženca, oz. poskus vročitve po diplomatski poti – le-to namreč ostane, če se ne uporabi uredba ali Haaška konvencija – kar ogrozi položaj tožnika).⁶²

Ker se uredba EU in Haaška konvencija ne nanašata na vročanje osebam z neznanim prebivališčem, s tega vidika ne more biti sporna ureditev v ZPP, da se osebi, ki nima znanega prebivališča (kar pomeni, da je možno tudi, da živi v tujini), lahko imenuje začasnega zastopnika (čl. 82/2, točka 4 ZPP). Opozoriti velja, da postavitvev začasnega zastopnika pride v poštev tudi pri osebi z znanim prebivališčem – če se v tujini ni mogla opraviti vročitev (npr. ker se je naslovnik vročitvi izmikal, pravo te države pa ne vsebuje učinkovitih mehanizmov za preprečitev izogibanju vročanja; ali če organi zaprosene države dejansko niso opravili zahtevanih nalog ...). Tudi za takšne primere je dopustno, da država zagotovi, da pravica do sodnega varstva ne bo izničena. Zato se je možno opreti na institute, kot je v Sloveniji imenovanje začasnega zastopnika ali v Nemčiji ali Švici javna vročitev (z objavo na sodni deski in v medijih).⁶³

7.2. Pogoji glede jezika

Ureditev glede jezika pisanja, ki velja za vročanje prek organov za pošiljanje in organov za sprejem, velja tudi za vročanje po pošti (in neposredno vročanje). Ureditev po eni strani veča jamstva glede jezika – predvsem glede tega, da je nedvoumno, da ta jamstva veljajo tudi pri neposrednem poštnem vročanju in je pri tem zagotovljeno, da naslovnik svojo pravico, da odkloni sprejem, lahko tudi učinkovito izkoristi. Po drugi strani pa uredba tudi znižuje določen standard, ki sicer tradicionalno velja v ureditvah čezmejnega vročanja. Tradicionalna ureditev (npr. v Haaški konvenciji) je, da naslovnik sprejem pisanja lahko odkloni, če ni sestavljeno v

⁶² Wautelet, str. 5, ki citira judikat Apelacijskega sodišča v Ghentu z dne 21. 3. 2006. Sodišče je tu ugotovilo, da je tožnik ravnal v dobri veri, saj je najprej z angažiranjem francoskega *buisierja* poskusil najti pravi naslov, šele ko to ni uspelo, je uporabil subsidiarne možnosti, ki jih za primere oseb z neznanim prebivališčem daje domače pravo.

⁶³ Pri tem se poudarja, da ni dovolj, da oseba ne živi na formalno prijavljenem naslovu; treba je opraviti dejanski poskus, da se naslovnik najde (*Nachforschungspflicht*). Za Švico Walter, str. 327, za Nemčijo Rosenberg, Schwab, Gottwald, str. 463.

jeziku države, v kateri se opravi vročitev (jezik države sodišča pa pogosto zadošča le, če gre za vročitev državljanu te države). Merilo v Uredbi št. 1393/2007 pa je drugačno: naslovnik pisanja ne sme odkloniti, če je napisano v jeziku, ki ga naslovnik *razume*. Logika ureditve je najbrž jasna in ne zahteva dodatnih pojasnil. Vendarle pa v praksi povzroča številne probleme in vprašanj, na katera še ni zanesljivih odgovorov, je veliko.⁶⁴ Na primer:

- kako presojati, ali naslovnik pisanje razume, če je naslovnik pravna oseba (mora jezik razumeti zakoniti zastopnik, pravna služba, kdorkoli ali morda tisti, ki je na sporni zadevi pri pravni osebi dejansko delal, nekdo od »vodilnih«, ali zadošča, da gre za jezik države, v kateri je sedež pravne osebe ...?);⁶⁵ je pa SES že sprejelo stališče, da dogovor strank, da bodo vso korespondenco vodili v določenem jeziku, še ni zadosten dokaz, da stranka ta jezik obvlada (kar je kriterij glede presoje veljavnosti vročitve). To je le ena od okoliščin, ki jih je treba upoštevati pri presoji znanja jezika;⁶⁶
- kdo nosi trditveno in dokazno breme za ugotavljanje dejstva, da naslovnik jezik pisanja (ne) razume;⁶⁷
- kakšne so posledice, če naslovnik pisanje razume, pa kljub temu odkloni sprejem (najbrž je to odvisno od nacionalnega prava; v Sloveniji bi torej veljalo, da je vročitev pravilno opravljena – podobno kot če naslovnik pri navadnem vročanju odkloni podpis vročilnice);⁶⁸
- kakšna stopnja znanja jezika je potrebna, da odklonitev sprejema ni več upravičena (splošno znanje, poznavanje pravne in strokovne terminologije ...).⁶⁹

Omeniti velja, da posamezna praktična in dejanska vprašanja glede prevodov niso bila neznana tudi doslej (in so še vedno aktualna npr. pri Haaški konvenciji); npr. vprašanje, kdaj je prevod po kvaliteti ustrezen. Gotovo ni merilo, da mora biti povsem »čist«, vendar pa je treba upoštevati, da je pomen prevoda v zagotavljanju učinkovite pravice do obrambe. Nekvaliteten prevod (še posebej če je zavajajoč ali vsebinsko neustrezen) lahko to pravico izniči.⁷⁰

⁶⁴ Hess, str. 454, Roessler, Siepmann, str. 517, Stadler, str. 121.

⁶⁵ Gl. npr. Schlosser, robna št. 2 k čl. 8 EuZVO, Mankowski, str. 182, Lindacher, str. 187.

⁶⁶ Sodba v zadevi *Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR v. Industrie- und Handelskammer Berlin*, C-14/07 z dne 8. 5. 2008. Deloma drugače Mnenje generalne pravobranilke Trstenjakove z dne 29. 11. 2007 (par. 92, točka 2), ki je predlagala, da naj bi tak dogovor strank vzpostavil izpodbojno domnevo, da stranka jezik razume.

⁶⁷ Gl. npr. Wautelet, str. 14, Stadler, str. 121.

⁶⁸ Prim. Mankowski, str. 182.

⁶⁹ Gl. npr. Lindacher, str. 179–187.

⁷⁰ Gl. npr. Wilske, Krapfl, str. 10–13, Mankowski, str. 182.

Ustrezno je zdaj rešeno vprašanje, kako je z odklonitvijo sprejema, če pride do nadomestne vročitve (npr. sorodniku, ki živi v istem gospodinjstvu). Ni dvoma, da te osebe pisanje za naslovnika lahko oz. morajo sprejeti. Težko pa ista logika velja tudi za vprašanje odpovedi pravici, da naslovník pisanja, ki ni sestavljeno v pravilnem jeziku, ne sprejme. Zdaj je ustrezno določeno, da ima naslovník sedem dni časa, da se odloči, ali bo pisanje sprejel. Torej se s pisanjem lahko seznaní, nato pa se še vedno lahko odloči, da sprejem odklanja; seveda pa se bo po drugi strani zdaj večalo število primerov, ko bo naslovník pač sprejel pisanja, ki so zanj ugodna – npr. sklepe o dedovanju, zavrnil pa sprejem neugodnih pisanj – npr. tožb. Vendar je ta ureditev kljub temu ustrezna. Tudi če naslovník sam prejme pisanje, pogosto ob trenutku vročitve za pravico odkloniti sprejem niti ne ve. Prav tako ne ve, ali je pisanje zanj razumljivo. Enostavnejša pisanja morda so, zapletene tožbe pa ne. Utemeljevanje, da je naslovník »vedel, da je pisanje v tujem jeziku, saj je podpisal vročilnico v tujem jeziku«, ni prepričljivo (ne nazadnje je lahko pisanju priložen prevod). Ta ureditev tudi rešuje problem, kako naslovník sploh ustrezno izve za pravico odkloniti sprejem. Zanašanje na pravilne pravne pouke poštarjev ne more biti realno. Po uredbi mora biti pisanju priloženo obvestilo v vseh uradnih jezikih EU, ki naslovnika poučuje o pravici odklonitve sprejema, pogojih za uresničitev te pravice ter nujnih ravnanjih (poslati pisanje nazaj).

Če naslovník sprejem pisanja (upravičeno) odkloni, ima nasprotna stranka možnost, da poskrbi za prevod, in pisanje se nato vroča znova (konvalidacija napake). Za datum vročitve se bo v tem primeru štel dan, ko je bilo pisanje vročeno znova; če pa je po pravu države postopka treba vročiti tožbo v določenem roku, je tožnik varovan, saj se (s tega vidika) šteje, da je bilo pisanje vročeno že pri prvem poskusu (čl. 8/3 Uredbe). Uredba št. 1393/2007 je s to ureditvijo, ki ustrezno upošteva interese obeh strank, v bistvenem povzela stališče, ki ga je že prej zavzelo SES.⁷¹

Pri čezmejnem vročanju je glede jezika pogosto sporno vprašanje, ali zadošča, da je prevedena vloga, ali pa morajo biti prevedene tudi vse priloge. SES se je glede tega izreklo, da absolutna obveznost prevoda velja glede vlog, glede prilog pa je treba oceniti, ali je za pravilno razumevanje zadeve in pripravo učinkovite obrambe prevod dejansko nujen.⁷² Če gre samo za listine, ki imajo pomen dokaznega sredstva, niso pa nujne za pravilno razumevanje zadeve in zahtevka, prevod z vidika uredbe ni nujen.

Novela ZPP-D je rešila vprašanje, kako je s plačilom stroškov, če se vroča v tujino in je potreben prevod. Če se vroča vloga, stroške za prevod plača stranka (čl. 146a). ZPP s tem seveda

⁷¹ Sodba v zadevi *Götz Leffler v. Berlin Chemie AG*, C-443/03 z dne 8. 11. 2005. Gl. npr. Mankowski, str. 180.

⁷² Sodba v zadevi *Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR v. Industrie- und Handelskammer Berlin*, C-14/07 z dne 8. 5. 2008.

ne določa, da je prevod vedno obvezen. Glede tega vprašanja je treba upoštevati druge pravne vire.⁷³

7.3. Možnost fiktivne vročitve in naknadna pravna sredstva

Člen 19 Uredbe št. 1393/2007 ureja primer, ko se toženec ne spusti v postopek. Ureditev je v bistvenem povzeta po Haaški konvenciji iz leta 1965. Načeloma velja, da se postopek ne more nadaljevati, dokler ni ugotovljeno, da je bilo (a) pisanje vročeno na način, ki je po pravu zaprosene države članice predpisan za vročanje pisanj v notranjih postopkih osebam, ki se nahajajo na ozemlju te države članice; ali da (b) je bilo pisanje dejansko dostavljeno tožencu ali je bilo dostavljeno na naslov, kjer ima toženec stalno prebivališče, na drug način, predviden s to uredbo. Pri tem velja, da mora biti vročitev oziroma dostava opravljena dovolj zgodaj, da je toženec lahko pripravil svojo obrambo. Uredba pa vsebuje mehanizem, ki v korist pravice do učinkovitega sodnega varstva omogoča, da se postopek ob spodleteli vročitvi vendarle nadaljuje. Vsaka država članica namreč lahko izjavi, da se postopek lahko nadaljuje (»da se izda sodba«), če je bil poskus vročitve opravljen pravilno, vendar v času vsaj šestih mesecev vročitve ni bilo mogoče opraviti oziroma od organov države vročitve ni bilo mogoče dobiti potrdila o vročitvi. Pravilo je povzeto iz Haaške konvencije iz leta 1965 in je bilo mišljeno predvsem za institute fiktivnih vročitev, kot je *remise au parquet* v francoskem pravu (ko se vročitev opravi sicer že s tem, da se pisanje vroči francoskemu javnemu tožilcu, vendar pa je nato treba o opravljeni vročitvi obvestiti še toženca).⁷⁴

Je pa v takšnem primeru po čl. 19/4 mogoče (razen v statusnih zadevah) zahtevati vrnitev v prejšnje stanje, če toženec brez svoje krivde s pisanjem ni bil seznanjen dovolj zgodaj, da bi lahko pripravil svojo obrambo, ali ni bil seznanjen s sodbo dovolj zgodaj, da bi lahko vložil pritožbo, obramba toženca v glavni stvari pa ima *prima facie* možnosti za uspeh. Uredba avtonomno določa (sicer s pomensko odprtim pojmom) rok za vložitev predloga za vrnitev v prejšnje stanje (torej se ne upošteva rok 15 dni iz čl. 117 ZPP): predlog mora biti vložen v »razumnem roku po tem, ko je bil toženec seznanjen s sodbo«. Države pa lahko določijo objektivni rok, kar pomeni, da kasneje predloga za vrnitev v prejšnje stanje ni več mogoče podati ne glede na to, kdaj se je toženec seznanil s sodbo. Ta rok ne sme biti krajši od enega leta (torej spet ne pride v poštev rok šestih mesecev iz čl. 117/3 ZPP).

⁷³ Ni torej ovire, da se ob prvem poskusu vročitve v skladu z omenjeno uredbo pisanje pošlje v slovenskem jeziku. Vendar pa obstaja nevarnost, da bo naslovnik to pisanje zavrnil. Zato mora v skladu s čl. 5 uredbe organ za pošiljanje poučiti prosilca, od katerega prejme pisanje v pošiljanje, da lahko naslovnik odkloni sprejem pisanja, če ta ni v enem od jezikov iz čl. 8 (uradni jezik države sprejema ali jezik, ki ga naslovnik razume). V istem členu uredba tudi določa, da prosilec krije vse stroške prevajanja, nastale pred pošiljanjem pisanja, brez poseganja v morebitno naknadno odločitev sodišča ali pristojnega organa o teh stroških.

⁷⁴ Walter, str. 361.

V času veljavnosti Uredbe št. 1348/2000 (ki je imela enako ureditev) je Slovenija sporočila, da omenjene izjeme pri nas ne pridejo v poštev, saj se postopek brez ustrezne vročitve tožbe nikoli ne more nadaljevati, in da zato »ni potrebe« po sporočitvi ustreznih informacij.⁷⁵ Vendar to ne drži. Treba je namreč upoštevati, da sodišče tožencu v primeru, če v tujini vročitve ni mogoče opraviti, lahko postavi začasnega zastopnika in pisanje vroči njemu (čl. 82/2, točka 5 ZPP). To se sicer šteje za vročitev tožencu, vendar pa je ta vročitev v bistvu le fiktivna. Določba čl. 19 uredbe pa je mišljena prav za primere, ko se vročitve v tujino opravijo na fiktiven način (npr. v Nemčiji s t. i. javno vročitvijo). Nemčija je to upoštevala in je že pri Uredbi št. 1348/2000 (enako pa velja tudi pri Haaški konvenciji iz leta 1965) podala ustrezno notifikacijo. Omenjeno napako je Slovenija pri Uredbi št. 1393/2007 popravila. Podala je namreč obvestilo, da »Slovenija sporoča, da lahko sodnik ne glede na čl. 19/1 uredbe izreče sodbo, čeprav ni prejel potrdila o vročitvi oziroma o dostavi, če so izpolnjeni pogoji iz čl. 19/2 uredbe« in da »Slovenija sporoča, da se predlog za vrnitev v prejšnje stanje lahko poda v roku enega leta po datumu izdaje sodbe«. To pomeni, da sodišče ob izpolnjenih pogojih iz čl. 19/2 ZPP lahko postopa po čl. 82/2, točka 5 ZPP. Toženec pa lahko »v razumnem roku«, odkar je izvedel za sodbo (oz. postopek), vendar najkasneje v roku enega leta, zahteva vrnitev v prejšnje stanje.

Sporno je, ali omenjeni mehanizem pride v poštev tudi v primerih, ko sodišče začasnega zastopnika imenuje osebi, ki je v tujini in ki nima znanega prebivališča (čl. 82/2, točka 4 ZPP). Menim, da ne, saj se Uredba št. 1393/2007 za osebe z neznanim prebivališčem sploh ne uporablja (gl. prej navedeno).

Literatura

- Badovinac - Bjelič, Irena, Mednarodna pravna pomoč, Pravosodni bilten, 1994, št. 1-2, str. 81–101.
- Abrams, Douglas B., Service of Process under the Hague Convention, Claims for Relief, and the Statute of Repose, obj.: <http://www.abramslawfirm.com/CM/Articles/Articles5.asp> (30. 3. 2010).
- Geimer, Reinhold, Internationales Zivilprozessrecht, 5. Aufl., Otto Schmidt, Köln, 2005.
- Hausmann, Rainer, Problems of interpretation regarding the European Regulation on Service, The European Legal Forum, 2007, št. 1-2, str. 8–19.
- Hess, Burkhard, Europäisches Zivilprozessrecht, 2009.

⁷⁵ Gl. http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/vers_consolide_en_1348.pdf.

- Lindacher, Walter, *Europäisches Zustellungsrecht*, *Zeitschrift für Zivilprozess*, 2001 (letnik 114), str. 179–195.
- Mankowski, Peter, *Übersetzungserfordernisse und Zurückweisungsrecht des Empfängers im europäischen Zustellungsrecht*, *IPRax* 2009, št. 2, str. 180–183.
- Permanent bureau of the HCPIL, *Practical handbook on the operation of the Hague convention of 15 November 1965 on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters*, 3rd Ed., Den Haag 2006
- Rössler, Hannes, Siepmann, Verena, *Die geplante Reform der europäischen Zustellungsverordnung*, *RIW*, 2006, str. 512–518.
- Rosenberg, Leo, Schwab, Karl Heinz, Gottwald, Peter, 16. Aufl., Beck Verlag, München 2004.
- Schlosser, Peter, *EU-Zivilprozessrecht*, 2. Aufl., München 2003.
- Stadler, Astrid, *Ordnungsgemäße Zustellung im Wege der remise au parquet und Heilung von Zustellungsfehlern nach der Europäischen Zustellungsverordnung*, *IPRax*, 2006, št. 2, str. 116–123.
- Stein, Jonas, *Kommentar zur Zivilprozessordnung*, 22. Aufl., Band 3, Mohr Siebeck, Tübingen 2005.
- Sujetzki, Bartosz, *Die reformierte Zustellungsverordnung*, *NJW*, 2008, št. 23, str. 1628–1631.
- Štebal, Špela, *Vročanje sodnih listin v civilnih in gospodarskih zadevah v tujino*, *Pravna praksa*, 2004, št. 40, str. 9–11.
- Ude et al., *Pravdni postopek – zakon s komentarjem*, 1. knjiga, GV Založba in ČZ Uradni list, Ljubljana 2005.
- Walter, Gerhard, *Internationales Zivilprozessrecht der Schweiz*, 4. Aufl., Bern 2007.
- Wautelet, Patrick, *Service of Process in Europe*, *Workshop ERA Trier materials*, 9. 11. 2006, str. 1–16.
- Wilske, Krapfl, *Zur Qualität von Übersetzungen bei Zustellung ausländischer gerichtlicher Schriftstücke*, *IPRax* 2006, št. 1, str. 10–13, Mankowski, op. cit., str. 182.